

Oponentský posudek k habilitačnímu řízení MgA. Martina Blažíčka, Ph.D. na FAMU v Praze

Umělecká tvorba

Předkládanou habilitační prací Martina Blažíčka je soubor umělecké tvorby z období let 2002 až 2020, tedy za dlouhé osmnáctileté období. Portfolio dokumentující jednotlivé práce je doprovázeno podrobným textem Reflexe umělecko-pedagogické činnosti, který představuje detailní vhled do autorovy tvůrčí kuchyně, do jeho teoretických a historických východisek, ale hlavně do jeho pracovních postupů. Ty jsou fascinujícím systematickým uměleckým výzkumem, který Martin Blažíček důsledně a soustavně realizuje dávno před tím, než tento termín v akademickém prostředí vznikl. "Systém" je zde dle mého názoru klíčovým slovem a zároveň ohniskem, kolem kterého se umělecká tvorba M. Blažíčka rozehrává. Jde přitom jak o systém ve smyslu koncepce tvorby, tak i ve smyslu vlastního technologického aparátu, který tuto koncepci umožňuje zrealizovat. Většina audiovizuálních technologií, které sestavil a používá, je určena primárně pro živé performativní situace, jejich platformou je intenzita přítomného okamžiku, sdílený zážitek s publikem a se spoluhráči, často jsou víceméně neopakovatelné (improvizační) nezaznamatelné (live coding), nepřenosné (site specific). Proto by měla být obvyklá nesnáz s posuzováním podobných formátů pouze z fotografií či videozáznamů vyvážna alespoň částečnou zkušeností z některé z reálných akcí. Těch jsem naštěstí několik viděl, a nemusím tedy spoléhat jen na dokumentaci. (Microloops, Blažíček/Arszyn, AV projekt bez názvu, Kolektiv). Představení měla vždy náročný náboj, minimalistický avšak intenzivní obsah. Tvůrci byli za svými aparáty stále velmi zaměstnaní, a to mne utvrzovalo v tom, že se právě děje něco významného, i když jsem tehdy neměl a nepotřeboval mít přesnou představu o používaném systému. Fascinace neměla daleko k účasti na rituálním šamanském obřadě vyvolávajícím jakousi latentní energii pomocí vizuálně auditivního ceremoniálu.

Experimentální audiovizuální kultura má své hluboké kořeny v hledačství svatého grálu synesthesie umělců první poloviny dvacátého století, průzkumy možností pohyblivého obrazu integrálně spojeného se zvukem, průniky s experimentální kinematografií, klubovou scénou, až po hnutí live cinema a nedávný digitální purismus. Ve všech těchto oblastech se dílo Martina Blažíčka inspiruje, reflektuje je a rozvíjí. Kriticky uvažuje o strojovém vidění, deleguje ruční stříh na algoritmus, aby paradoxně současně anachronicky zaměstnával vysloužilé kinematografické přístroje, nebo nechává rozhodovat světelné či zvukové senzory. I když někdy ve svém live cinema vychází z klasického filmu s postavami, důsledně je abstrahuje a zbavuje narativnosti: "Jde o okamžitost prožívaného momentu performance, bytí v daném okamžiku." Systematičnost a přísná pravidla, která si nastavuje, např. v podobě minimálního množství zpracovávaného nalezeného obrazového materiálu, protože "nejmenší jednotkou není okénko filmu, ale vztah mezi dvěma sousedními", nebo "zákaz přehrávání rozpoznatelných smyček", či "zákaz používání počítačových efektů", jsou nejenom jakousi pojistkou proti nevázanému veselí, ale sledují soustředěnost na podstatu hry s abstrahovaným obrazem.

M. Blažíček dlouhodobě prezentuje své performance ve spolupráci se řadou domácích i zahraničních spoluvůrců na mezinárodních i domácích platformách, jejichž výčet obsahuje přiložený seznam. Méně častý je pro něj formát galerijních instalací, v poslední době spolupracuje s divadelními soubory, či jinými výtvarnými umělci. Věnuje se taktéž četné publikační činnosti pro významné české kulturní časopisy a servery. V neposlední řadě se zabývá kurátorskými projekty se zaměřením na experimentální film a videoart.

Pedagogická práce

Jako pedagog působí M. Blažíček dlouhodobě v Centru audiovizuálních studií, kde jsem měl možnost s ním několikrát spolupracovat, nejintenzivněji pak na společném ateliérovém workshopu v GASK v Kutné Hoře. Pedagogický přístup, jak je u umělecké profese běžné, vychází z vlastních tvůrčích zkušeností a praxe. Jsou-li tedy principy střídání systémů, analogových a digitálních aparátů, technologií a neustálý vývoj softwarových prostředí určujícími elementy vlastní tvorby, stejnou měrou se uplatňují i v práci se studenty. Jak uvádí M. Blažíček ve své reflexi - technologické mistrovství není dosažitelné a ani tedy není hlavním cílem studia. Naopak za pozitivní považuje určitou míru nezkušenosti, která zajišťuje, že student nezbloudí k formálnímu perfekcionalismu. Smyslem studia tedy je spíše: “porozumění principům pohyblivého obrazu a schopnost mezi různými typy médií přecházet.” To umožňuje zároveň otevřenost k vytváření vlastních nástrojů, formulaci vlastních vizí a operativní flexibilitu v současné “mnohoplatformové” době. Kritický přístup k technickým uměleckým médiím, schopnost definovat, rozvinout a důsledně zrealizovat své téma je jistě přirozeným standardem uměleckého vysokoškolského vzdělávání. V poslední době vedená dialogická forma výuky spolu s kurátorskou aktivitou vzniklou ze společně formulovaných témat v Blažíčkově dílně samozřejmě přináší otázky nad rolí současného uměleckého pedagoga jako moderátora debaty, klade velké nároky na spontánní aktivitu studentů a odvádí pozornost od technologií k aktuálně sdíleným společenským tématům. Přibližuje se tak více k současným čistě uměleckým ateliérům s neokoncepčním zaměřením, což považuji za prospěšné nejen pro akademické prostředí FAMU, ale i pro celý umělecký obor, přičemž jeho absolventi jsou schopni orientovat se a tvořit ve stále komplexnějším a rychle se proměňujícím světě technologicky založených produkcí.

Uměleckou práci Martina Blažíčka i jeho pedagogické působení považuji za velmi soustředěný a kvalitní přínos českému uměleckému diskurzu a proto si dovoluji habilitační komisi doporučit posoudit uchazečovu práci kladně.

Otázka pro diskusi: V čem je podle tvých zkušeností z živých performancí hlavní rozdíl od klasického kina v prožitku diváka pokud jde o (tvými slovy) “okamžitost prožívaného momentu” , “bytí v daném okamžiku”?


doc. Mgr. A. Pavel Mrkus

v Království, 21. července 2022